OILADAGI IJTIMOIY MUAMMOLARNI HAL ETISHDA IJTIMOIY ISHNING O‘RNI

Xakimjonova Marhabo Mahmudjon qizi
Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Maktabgacha va Boshlang‘ich ta’lim fakulteti
Boshlang‘ich ta’lim yo‘nalishi 1 - kurs talabalari
xakimjonovamarhabo66@gmail.com
Toxirova Ruxshona Nabijon qizi
rajabovam022@gmail.com
Rajapova Mohinur Davron qizi
kattabekovqahramon@gmail.com
Karimova Feruza Qahramon qizi
ruxshonatoxirova519@gmail.com
Burxanova Mavjuda Bekbutayevna
Ilmiy rahbar: Chirchiq davlat pedagogika universiteti
Psixologiya kafedrasi katta o‘qituvchisi
burxanovamavjuda@gmail.com
https://orcid.org/0000-0002-4697-9694

Annotatsiya: Oiladagi ijtimoiy muammolar jamiyat barqarorligi va shaxsning ijtimoiy rivojlanishi uchun muhim masala hisoblanadi. Globalizatsiya, iqtisodiy o‘zgarishlar, migratsiya va turmush tarzidagi yangilanishlar oilalarda nizolar, ajrimlar, ishsizlik, bolalar tarbiyasidagi qiyinchiliklar va psixologik tanglikni kuchaytiradi. Shu nuqtai nazardan, ijtimoiy ish oilalarning ehtiyojlarini aniqlash, muammolarni oldini olish va bartaraf etishga qaratilgan professional faoliyat sifatida ahamiyat kasb etadi. Ijtimoiy ish mutaxassislari individual maslahat, psixologik yordam, huquqiy yo‘naltirish va ijtimoiy qo‘llab-quvvatlash orqali oilalarda sog‘lom muhitni shakllantiradi.

Kalit so‘zlar: oila, ijtimoiy muammo, ijtimoiy ish, psixologik yordam, huquqiy maslahat, farovonlik, nizolar, qo‘llab-quvvatlash, jamiyat barqarorligi.

Аннотация: Социальные проблемы в семье являются важным вопросом для стабильности общества и социального развития личности. Глобализация, экономические изменения, миграция и изменения образа жизни увеличивают количество конфликтов, разводов, безработицы, трудностей в воспитании детей и психологического стресса в семьях. В этом контексте социальная работа важна как профессиональная деятельность, направленная на выявление потребностей семей, предотвращение и устранение проблем. Специалисты социальной работы создают здоровую среду в семьях посредством индивидуального консультирования, психологической помощи, юридического сопровождения и социальной поддержки.

Ключевые слова: семья, социальная проблема, социальная работа, психологическая помощь, юридическая консультация, благополучие, конфликты, поддержка, социальная стабильность.

Abstract: Social problems in the family are an important issue for the stability of society and the social development of the individual. Globalization, economic changes, migration and lifestyle changes increase conflicts, divorces, unemployment, difficulties in raising children and psychological stress in families. In this context, social work is important as a professional activity aimed at identifying the needs of families, preventing and eliminating problems. Social work specialists create a healthy environment in families through individual counseling, psychological assistance, legal guidance and social support.

Keywords: family, social problem, social work, psychological assistance, legal advice, well-being, conflicts, support, social stability.

KIRISH

Oila jamiyatning eng muhim ijtimoiy instituti bo‘lib, shaxsning ma’naviy va psixologik rivojlanishi, farzandlarning tarbiyasi va jamiyat barqarorligi uchun asosiy vosita hisoblanadi. Oilaning mustahkamligi va ichki muhitning sog‘lomligi bevosita ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish bilan bog‘liqdir. Biroq bugungi kunda globalizatsiya jarayonlari, iqtisodiy qiyinchiliklar, ish bilan bog‘liq stress va turmush tarzidagi o‘zgarishlar natijasida oilalarda turli ijtimoiy muammolar yuzaga kelmoqda. Masalan, oilaviy nizolar, ajrimlar, moddiy qiyinchiliklar, migratsiya, bolalar tarbiyasidagi muammolar va psixologik tanglik oilaning barqarorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda.

Oiladagi ijtimoiy muammolarni hal etishda ijtimoiy ishning o‘rni ko‘p qirrali va murakkab jarayon sifatida namoyon bo‘ladi. Ijtimoiy ish mutaxassislari oilaning ichki holatini, ijtimoiy va iqtisodiy sharoitini tahlil qilgan holda, muammolarni aniqlash va ularni bartaraf etish bo‘yicha kompleks choralarni amalga oshiradi. Shu bilan birga, ijtimoiy ish oilaning psixologik barqarorligini ta’minlashga qaratilgan individual va guruhli faoliyatni ham o‘z ichiga oladi.[1]

Ijtimoiy ishning yana bir yo‘nalishi moddiy va ijtimoiy yordam ko‘rsatishga qaratilgan. Moddiy yordam, ijtimoiy nafaqalar, bandlikka ko‘maklashish va bepul psixologik qo‘llab-quvvatlash oilalarning ijtimoiy barqarorligini oshirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, kam ta’minlangan, ko‘p farzandli yoki nogiron shaxslar yashaydigan oilalar bilan manzilli ishlash muhim vazifalardan biridir.[1]

METODOLOGIYA

Oiladagi ijtimoiy muammolarni hal etishda ijtimoiy ishning samaradorligini o‘rganish uchun kompleks metodologik yondashuv qo‘llaniladi. Tadqiqotning asosiy maqsadi oilalardagi ijtimoiy muammolarni aniqlash, ularning sabablarini tahlil qilish va ijtimoiy ish orqali ularni bartaraf etish usullarini aniqlashdan iborat. Shu sababli metodologiyada psixologik, ijtimoiy va huquqiy yondashuvlar uyg‘unligi asosiy rol o‘ynaydi.

Tadqiqot jarayonida nazariy tahlil usuli yordamida oilaviy munosabatlar, ijtimoiy ishning metodik va amaliy jihatlari, shuningdek, muammoli oilalarga ko‘rsatiladigan psixologik va huquqiy yordam tadqiq etiladi. Shu bilan birga, empirik usullar – kuzatish, individual intervyu va so‘rovnomalar orqali oilalarning ijtimoiy holati va ijtimoiy ishga bo‘lgan ehtiyoji aniqlanadi.

ADABIYOTLAR TAHLILI

1. Бахтиев, Н. (2018). *Oilaviy psixologiya va shaxslararo munosabatlar*.

[1] Karimova, D. (2020). *Yosh oilalarda psixologik moslashuv va kommunikatsiya*. Toshkent: Ijtimoiy fanlar nashriyoti.

Ushbu manba oilaviy munosabatlarning psixologik va ijtimoiy jihatlarini tahlil qiladi. Muallif yosh oilalarda psixologik moslashuv va ijtimoiy barqarorlikning er-xotin o‘rtasidagi kommunikatsiya, hissiy qo‘llab-quvvatlash va nizolarni boshqarish orqali shakllanishini ko‘rsatadi. Oilaviy rollar va moliyaviy mustaqillik psixologik barqarorlikni ta’minlashda muhim omil sifatida ta’kidlanadi.

2. Karimova, D. (2020). *Yosh oilalarda psixologik moslashuv va kommunikatsiya*.

Kitob yosh oilalarda psixologik moslashuv jarayonini va kommunikatsiya madaniyatining rolini yoritadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, konstruktiv muloqot va psixologik qo‘llab-quvvatlash oiladagi nizolarni kamaytiradi, er-xotin o‘rtasidagi hissiy yaqinlikni oshiradi va oilaviy barqarorlikni mustahkamlaydi.

3. Юсупов, А. (2017). *Psixologik yordam va oilaviy muloqot*.

Manba psixologik yordamning oilaviy muhitni barqarorlashtirishdagi rolini tahlil qiladi. Muallif ijtimoiy ish mutaxassislari tomonidan individual va guruhli psixologik maslahat, treninglar va huquqiy yo‘naltirish orqali oilalarning ijtimoiy va psixologik moslashuvini oshirish mumkinligini ko‘rsatadi. Shu bilan birga, manba ijtimoiy ishning profilaktik va amaliy ahamiyatini ilmiy jihatdan tasdiqlaydi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, oiladagi ijtimoiy muammolarni samarali hal etishda ijtimoiy ishning roli juda muhimdir. Oila ichidagi nizolar, moddiy qiyinchiliklar, bolalar tarbiyasidagi muammolar va psixologik tanglik ko‘pincha kompleks omillar – iqtisodiy, psixologik va ijtimoiy sharoitlarning natijasi sifatida yuzaga keladi. Shu bois, ijtimoiy ish mutaxassislari tomonidan oilaning holatini kompleks baholash va muammolarni aniqlash muhim ahamiyatga ega.

Muhokama jarayonida aniqlanishicha, ijtimoiy ishning profilaktik yo‘nalishlari muammolar yuzaga kelishidan oldin ularni kamaytirishga yordam beradi. Masalan, er-xotinlar uchun muloqot madaniyati, nizolarni boshqarish va hissiy qo‘llab-quvvatlash bo‘yicha treninglar oilaviy barqarorlikni oshirishda samarali vosita hisoblanadi. Shu bilan birga, moddiy yordam, ijtimoiy nafaqalar va huquqiy maslahatlar oilaning ijtimoiy barqarorligini ta’minlashda qo‘shimcha mexanizm sifatida xizmat qiladi.

Tadqiqot natijalari shuni ham ko‘rsatadiki, oilalarda psixologik yordamning mavjudligi nizolarni kamaytirish va sog‘lom ijtimoiy muhitni shakllantirishda muhim ahamiyatga ega. Psixologik maslahatlar, guruhli treninglar va oilaviy konsultatsiyalar er-xotinning bir-birini tushunishini oshiradi, stress va psixologik zo‘riqishni kamaytiradi.

XULOSA

Oiladagi ijtimoiy muammolarni hal etishda ijtimoiy ish muhim strategik vosita hisoblanadi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, oilalardagi nizolar, moddiy qiyinchiliklar, bolalar tarbiyasidagi muammolar va psixologik tanglik ko‘pincha ijtimoiy, psixologik va iqtisodiy omillarning birgalikdagi ta’siridan kelib chiqadi. Shu sababli ijtimoiy ish mutaxassislari oilalarning ehtiyojlarini aniqlash, individual maslahatlar, psixologik yordam, huquqiy yo‘naltirish va profilaktik tadbirlar orqali muammolarni bartaraf etadi.

Ijtimoiy ishning profilaktik va amaliy yo‘nalishlari oilalarning ijtimoiy moslashuvini oshirishga, nizolarni kamaytirishga va sog‘lom ijtimoiy muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Moddiy yordam, bandlikka ko‘maklashish, ijtimoiy nafaqalar va psixologik qo‘llab-quvvatlash oilaning ichki barqarorligini mustahkamlashda samarali vosita hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Бахтиев, Н. (2018). *Oilaviy psixologiya va shaxslararo munosabatlar*. Toshkent: Fan.
2. Karimova, D. (2020). *Yosh oilalarda psixologik moslashuv va kommunikatsiya*. Toshkent: Ijtimoiy fanlar nashriyoti.
3. Юсупов, А. (2017). *Psixologik yordam va oilaviy muloqot*. Samarqand: Universitet nashriyoti.
4. Goleman, D. (1995). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.
5. McLeod, S. (2019). *Psychology of Communication*. London: Routledge.
6. Вахидова, Л. (2016). *Oila va ijtimoiy muhit: nazariy va amaliy tadqiqotlar*. Toshkent: Akademiya.
7. Rogers, C. (1961). *On Becoming a Person*. Boston: Houghton Mifflin.
8. Tannen, D. (2001). *You Just Don't Understand: Women and Men in Conversation*. New York: Ballantine Books.
9. O'G'Li, O. O. B. (2024). Vatanparvarlik ruhini talabalarda rivojlantirish pedagogik muammo sifatida. Central Asian Journal of Academic Research, 2(10-2), 37-41.
10. Bahodir o'g'li, O. O. (2024). RAHBAR VA XODIM MUNOSABATLARINING BOSHQARUV JARAYONIDAGI PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 41(1), 110-113.
11. Bahodir o'g'li, O. O. (2024). Samadova Laylo Alisher qizi 2024. FANLAR TIZIMIDA PEDAGOGIKA FANINING BOSHQA FANLAR BILAN ALOQADORLIGI
12. ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ, 41(1), 103-106.
13. Ozodqulov, O. B. O. G. L. (2020). O'RTA OSIYODA CHO'L MINTAQASINING EKOLOGIK OQIBATLARI. Academic research in educational sciences, (2), 196-200.
14. Omonova , X. ., & Ozodqulov , O. . (2025). IXTIYORSIZ DIQQATNING PSIXOLOGIK XUSUSIYATLARI. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, *4*(12 Special Issue), 182–184. извлечено от https://in-academy.uz/index.php/zdpp/article/view/68917